

Силабус
навчальної дисципліни
Історія зарубіжної літератури 2
2023-2024 навчальний рік

Освітня програма «Середня освіта (англійська мова та література)»
Спеціальність 014.02 Середня освіта (Мова та література (із зазначенням мови))
Спеціалізація 014.021 англійська мова і література
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Викладач Ганна ТАБАКОВА
Кафедра Кафедра української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства
Посилання на сайт <http://bdpu.org/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-zar-lit/composition-kaf-zar-lit/tabakova/>
Контактний телефон 0669464702
E-mail викладача septeni@ukr.net

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3 сем – 4 / 120 год.	очна (денна)	3 – 20 год. 4 – 20 год.	3 – 20 год. 4 – 20 год.	3 – 80 год. 4 – 80 год.	3 – екзамен 4 – екзамен
4 сем – 4 / 120 год.	заочна (дистанційна)	3 – 6 год. 4 – 6 год.	3 – 4 год. 4 – 4 год.	3 – 110 год. 4 – 110 год.	

Семестр: осінній, весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: історія зарубіжної літератури, поезія, трагедія, роман, рима, сонет, Бароко, Класицизм, Просвітництво.

Метою курсу є допомогти студентам прилучитися до всесвітнього літературного процесу, збагатити їхній духовний світ знаннями історії зарубіжної літератури, залучити до загальнолюдських цінностей, виховати почуття власної гідності, потребу в читанні, цікавість до художнього слова, сформувати естетичний смак, високу загальну і читацьку культуру, розкрити специфіку естетичних проблем, сутність художніх напрямків та течій в літературі.

Предметом навчальної дисципліни є історико-літературний процес у світовій літературі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати:** особливості художньої літератури як виду мистецтва; основні тенденції розвитку зарубіжної літератури від античності до сучасності, дискусійні питання історії зарубіжної літератури, провідні факти літературного процесу; основні положення творчих методів та літературних напрямків, різні погляди дослідників на явища зарубіжної літератури; естетику та поезику письменників, творчість яких репрезентується; особливості образного мислення, притаманного різним епохам та їхні прояви у художніх творах; особливості рецепції окремих творів у світовому контексті; літературознавчі критичні праці провідних дослідників та їх оцінку визначних творів авторів періоду, що вивчається.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти:** виконувати науковий аналіз явищ художньої літератури: аналізувати своєрідність стилю, жанру, композиції окремих творів; характеризувати систему образів; виявляти національну своєрідність античної літератури, її традиції та зв'язок із іншими літературами, зокрема – українською; вільно оперувати основними фактами біографії письменників, історіями написання творів, що вивчаються; аналізувати історичні джерела різноманітного характеру; логічно висловлювати і обґрунтовувати свої думки; провадити самостійний науковий пошук.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
К. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані	ПРН 6. Уміти пояснити специфіку перебігу

<p>практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти</p> <p>ЗК 5. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.</p> <p>ЗК 11. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>СК 3. Здатність орієнтуватися в літературному процесі країн і народів світу (від давнини до сучасності), спадщині письменників у контексті розвитку літератури, історії, культури, використовувати знання мов і здобутків світового письменства для формування національної свідомості, загальної і мовленнєвої культури учнів, їхньої моралі, міжкультурної толерантності, ціннісних орієнтацій у сучасному полікультурному суспільстві</p> <p>СК 6. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії англійської мови, теорії та історії літератури в практиці навчання у закладі загальної середньої освіти.</p> <p>СК 7. Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-зорієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання англійської мови та літератури на підставі передового вітчизняного й міжнародного досвіду.</p> <p>СК 10. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.</p> <p>СК 11. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів.</p> <p>СК 12. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.</p> <p>СК 13. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.</p> <p>СК 14. Здатність доцільно застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання, створювати навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять з англійської мови і літератури.</p>	<p>літературного процесу різних країн у культурному контексті, характеризувати літературні епохи, художні напрями, течії, жанри, стилі, інтерпретувати художні твори класики й сучасності.</p> <p>ПРН 7. Уміти застосовувати різні види аналізу художнього твору, визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.</p> <p>ПРН 9. Уміти забезпечити діалог культур у процесі вивчення англійської мови та зарубіжної літератури, створювати умови для міжкультурної комунікації.</p> <p>ПРН 10. Уміти використовувати гуманістичний потенціал англійської мови та зарубіжної літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.</p> <p>ПРН 11. Знати, розуміти і демонструвати здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання англійської мови та зарубіжної літератури в закладах базової середньої освіти.</p> <p>ПРН 12. Знати принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти.</p> <p>ПРН 13. Уміти добирати і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів і здійснювати самоаналіз ефективності уроків.</p> <p>ПРН 14. Уміти застосовувати сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах середньої освіти.</p> <p>ПРН 15. Володіти творчо-критичним мисленням, творчо використовувати різні теорії й досвід (вітчизняний, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.</p> <p>ПРН 16. Уміти організовувати освітній процес у закладі середньої освіти, співпрацю учнів (вихованців), ефективно працювати в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).</p> <p>ПРН 17. Бути здатним до рефлексії, мати навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманно обирати шляхи їх вирішення</p>
---	---

Зміст курсу:

Тема 1. Бароко. Історичні передумови виникнення бароко. Філософські основи бароко. Бароко як провідний напрям іспанської літератури XVII ст. Творчість Гонгори – характерне втілення бароко в поезії. Драматургія бароко. Творчість Кальдерона – вершина іспанського барокового театру. «Життя – це сон» як відображення етико-філософських уявлень бароко про світ та людину. Проза іспанського бароко. Грасіан як

засновник іспанської барокової естетики. Розвиток барокового роману. «Сімпліціус Сімпліціссімус» Гріммельсгаузена як найвизначніший твір німецької прози XVII століття.

Тема 2. Класицизм. Основні риси естетики класицизму. Драматургія класицизму і його сценічна система. Поема Буало «Поетичне мистецтво» як розкриття основних принципів естетики і поетики класицизму. Корнель – провідний представник першого етапу у французькій класицистичній драматургії. Творчість Расіна – вершина другого етапу французької класицистичної драматургії. Комедія французького класицизму. Творчість Мольєра як найвище досягнення французької літератури XVII ст. Джон Мільтон – найвидатніший поет і публіцист англійської революції. Поема «Втрачений рай» – зразок релігійно-філософського епосу XVII ст.

Тема 3. Література XVIII ст. і ідейний рух Просвітництва. Німецьке Просвітництво. Світоглядні засади Просвітництва: віра в розум і його необмежені можливості; в природжену розумність і добродієність людини; в просвіту як основний засіб вирішення суспільних, моральних та інших проблем. Естетика Просвітництва та її основні принципи. Основні напрями літератури Просвітництва: просвітницький класицизм, реалізм, сентименталізм і преромантизм. Жанрова система літератури доби Просвітництва і підсистеми окремих художніх напрямів і течій. Трансформація традиційних жанрів (трагедії, комедії, елегії, оди та інших) і поява нових жанрових утворень (філософська повість, міщанська драма). Великий німецький просвітник-демократ Г.Лессінг. Література періоду «бурі й натиску» і початок кризи німецького просвітництва. Веймарська класика. Періодизація творчості Шіллера. Гете – великий національний німецький поет.

Тема 4. Просвітництво у Франції. Основні риси життя французького суспільства першої половини XVIII ст. Початок кризи французького абсолютизму. Французьке Просвітництво як ідейна підготовка Великої буржуазної революції. Основні напрями суспільної думки.

Вольтер: загальна характеристика світогляду. Соціально-політичні й морально-філософські погляди Вольтера. Риси просвітницького класицизму в драматургії Вольтера. Антиклерикальна і антифеодална спрямованість «бурлескної» поеми «Орлеанська діва». Художня специфіка філософських повістей. Ідейний зміст і естетична своєрідність повісті «Кандід». Риси раціоналізму в художньому методі Вольтера 1740–1750-х рр. Викривальна спрямованість повісті «Простодушний».

Філософські та суспільно-політичні погляди Д. Дідро. Дідро і «Енциклопедія». Просвітницький реалізм естетики Дідро. Реалістичні тенденції прози «Черниця». Історичне значення спадщини Дідро.

Ж. Ж. Руссо. Періодизація творчості. Соціально-політичні та естетичні погляди. Протест проти станової нерівності в романі «Нова Елоїза», художні особливості образів Сан-Пре і Олії. Тема природи в романі. Роль Руссо у становленні французького романтизму.

Тема 5. Англійське Просвітництво. Просвітницька концепція особистості в англійській літературі XVII–XVIII століть. Д. Дефо та його місце в літературі раннього англійського Просвітництва. Особливе місце Дж. Свіфта в літературі англійського Просвітництва. Обґрунтування принципів просвітницького реалістичного роману. Роман Г. Філдінга «Історія Тома Джонса-знайди». Художня своєрідність епістолярної прози Річардсона. Творчість Річардсона і сентименталізм. Розвиток сентименталізму і суспільно-філософська основа його художнього методу. Провідні мотиви і художня своєрідність ліричної поезії сентименталізму (Томпсон, Грей, Юнг). Усвідомлення суперечностей і обмеженості просвітницьких поглядів у романах Стерна («Трістрам Шенді», «Сентиментальна подорож»).

Тема 6. Естетика і поетика романтизму. Німецький романтизм. Періодизація, головні течії; романтична естетика: літературознавча теорія і творчість Ф.Шлегеля. Ієнський гурток. Гейдельберзький гурток. Творчість Е.Т.А.Гофмана: естетичні погляди, етапи творчості. Двовірність і принципи її втілення у творах Гофмана. Художня своєрідність у творах Гофмана: подвійна функція фантастики, двоплановість композиції, романтична іронія. Вплив Гофмана на європейську літературу.

Тема 7. Розвиток романтизму у Франції XIX століття. Історична характеристика періоду. Національна своєрідність і головні етапи розвитку. Творчість В.Гюґо: передмова до «Кромвеля» – маніфест романтизму. Драматургія і поезія. Романна творчість В.Гюґо: проблематика, образна система, поетика. Місце В.Гюґо в літературі XIX століття.

Жорж Санд: естетичні погляди, етапи творчості. Романна творчість: своєрідність романтичного конфлікту і образу головного героя. Літературно-критична діяльність Жорж Санд.

А. Міцкевич – засновник і теоретик польського романтизму. Періодизація творчості. Збірка «Поезія», поеми «Дзяди», «Гражина», «Конрад Валленрод», «Пан Тадеуш», поезії «Кримські сонети». Міцкевич і Україна. Ідеї і образи Ю.Словацького.

Тема 8. Романтизм в Англії та Америці. Історична характеристика періоду. Розвиток і періодизація англійського романтизму. Романтичний тип творчості: поети «озерної школи», Шеллі, Кітс.

Творчість Дж. Г. Байрона. Етапи життя і творчості. Еволюція героя «Паломництво Чайльд-Гарольда». «Східні поеми» – романтична поетика циклу. Творчість поета після 1816 р.: поема «Мазепа», драматургія, роман у віршах «Дон Жуан».

Творчість В. Скотта: поетична діяльність; естетичні принципи; герой і народ у романах. В. Скотт творець жанру історичного роману.

Хронологія, періодизація, національна своєрідність і представники американського романтизму. В. Ірвінг – творець американської новели «Книга ескізів». Творчість Ф. Купера. Пенталогія про Шкіряну Панчошу. Образ ідеального романтичного героя. Творчість Е. По: проза і поезія. Естетичні принципи, мотиви і образи. Місце творчості Е. По у світовій літературі. Н. Готорн: естетичні погляди, жанрова своєрідність творів, моральний ідеал письменника.

Тема 9. Французька література 1820-1880 рр. Політична ситуація і розвиток літератури у 30-40-ві рр. XIX ст; становлення літературної критики; тема сучасності; тема революції. Творчість Ф. Стендаля: філософські, політичні, естетичні погляди. «Ваніна Ваніні» як ескіз до «Червоного і чорного». Італійська тема у творчості Стендаля. Романи творчості: «Червоне і чорне», «Люсьєн Левен»; «Пармська обитель»: проблематика, новаторство у зображенні картин війни. Особливості творчого методу Стендаля. Творчість Проспера Меріме: жанрова і стильова специфіка; інтерес до російської і української історії та літератури. Творчість О. Бальзака: головні етапи творчого шляху, задум «Людської комедії». Проблема «збагачення заради збагачення» у повісті «Гобсек». Проблематика роману «Батько Горіо». Структура і зміст романів Бальзака. Літературний рух у Франції 50-70-х рр. XIX ст. – реалізм середини століття. Творчість Г. Флобера: філософські, естетичні та політичні погляди. «Пані Боварі» як новий тип психологічного роману.

Тема 10. Англійська література Вікторіанської доби. Естетика класичного реалізму 30-40-х рр. XIX ст. Творчість Ч. Діккенса: етапи життя і творчості. «Олівер твіст», «Домбі і син» – соціально-сатиричні романи. Значення творчого доробку Діккенса.

Творчість У. М. Теккерея. Етапи творчості, еволюція реалізму і творчого світогляду письменника. «Ярмарок суєти»: проблема «роману без героя».

Творчість жінок-авторок Вікторіанської доби: Джейн Остін «Гордість та упередження», Шарлотта Бронте «Джейн Ейр», Емілі Бронте «Грозовий перевал», Мері Шеллі «Франкенштейн».

Американська поезія трансценденталізму. Уолт Уйтмен. Творчість У. Уйтмена: ідеї та образи поезії. Збірка «Листя трави»: новаторство, особливості творчого методу письменника.

Методи навчання:

За характером логіки пізнання: аналітичний, синтетичний, дедуктивний, індуктивний.

За рівнем самостійності розумової діяльності: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий.

За джерелом знань: словесні (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, інструктаж, робота з книгою); наочні (демонстрація, ілюстрація, спостереження); практичні (практична робота, виконання завдання).

За дидактичними цілями: методи організації навчальної діяльності, стимулювання і релаксації, контролю та оцінки

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від студента очікується здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, активна участь у практичних заняттях та виконання самостійної роботи.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: персональний комп'ютер/ноутбук, Zoom, Moodle.

Система оцінювання та вимоги: оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного контролю та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного контролю та підсумкового контролю і вираховується за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять. Лекційні заняття оцінюються на основі зроблених конспектів лекцій. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі усного екзамену, який передбачає перевірку теоретичних знань та практичних навичок.

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час поточного контролю та підсумкового контролю (екзамену) (50+50=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
--------------	---	------------------------------------	-------------------

Поточний контроль		50	100
Лекційні заняття	10		
Практичні заняття	40		
Підсумковий контроль		50	
Екзамен	50		

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	незадовільно		задовільно		добре		відмінно
	1-17	18-25	26-29	30-32	33-39	40-45	46-50
	F	FX	E	D	C	B	A
	не зараховано		зараховано				
Лекційне заняття 1	1	1	1	1	1	1	1
Лекційне заняття 2	1	1	1	1	1	1	1
Лекційне заняття 3	1	1	1	1	1	1	1
Лекційне заняття 4		1	1	1	1	1	1
Лекційне заняття 5			1	1	1	1	1
Лекційне заняття 6				1	1	1	1
Лекційне заняття 7					1	1	1
Лекційне заняття 8						1	1
Лекційне заняття 9							1
Лекційне заняття 10							1
Всього	3	4	5	6	7	8	10
Практичне заняття 1	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
Практичне заняття 2	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
Практичне заняття 3	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
Практичне заняття 4	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
Практичне заняття 5	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
Практичне заняття 6	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
Практичне заняття 7	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
Практичне заняття 8	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
Практичне заняття 9	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
Практичне заняття 10	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
Всього	10	15	20	25	30	35	40
Разом максимальна кількість набраних балів	13	19	25	31	37	43	50

Таблиця 3. Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів
------------	--------------------------

	незадовільно		задовільно		добре		відмінно
	1-17	18-24	25-28	29-32	33-38	39-44	45-50
	F	FX	E	D	C	B	A
Екзаменаційне питання 1	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Екзаменаційне питання 2	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Екзаменаційне питання 3	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Максимальна кількість набраних балів	17	24	28	32	38	44	50

Таблиця 4. Внутрішня університетська шкала оцінювання

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел:

Основні

1. Белаш Г., Боговін О. Історія зарубіжної літератури: навчальна програма для студентів вищих навчальних закладів. Бердянськ: Видавець Ткачук О. В., 2015. 120 с.
2. Давиденко Г. І., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII сторіччя: навч. посібник. Київ: Центр учбової л-ри, 2007. 292 с.
3. Давиденко Г. Й., Чайка О. М. Історія зарубіжної літератури XIX – поч. XX століття: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. С. 38-47, 221-223.
4. Шарова Т. М., Землянська А. В. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII століття : Навч. посібник. Харків : Майдан, 2011 264 с.
5. Штейнбук Ф. Конвергенція тілесних мікротопосів у сучасній світовій літературі: монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. 248 с.

Додаткові

1. Кирилюк З. В. Зарубіжна література. Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко. Класицизм. Тернопіль: Астон, 2002. 259 с.
2. Наливайко Д. Бароко і драма Кальдерона «Життя – це сон». *Тема*. 2000. №1. С. 5-17.
3. Тацій Т. П., Турянська І. М. Трагування образу Дон Жуана в історичній легенді та французькій («Дон Жуан, або Кам'яний гість» Мольєра), англійській («Дон Жуан» Байрона), і українській літературах («Кам'яний господар» Лесі Українки). *Всесвітня література*. 2003. № 5. С.45-8.
4. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX сторіччя: іст.-естет. нарис. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2004. 360 с.
5. Шалагінов Б. Б. Література сентименталізму в Англії. *Зарубіжна література*. 2004. № 7. С. 9-14.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua> (дата звернення 10.08.2020)
2. Бібліотека БДПУ. URL: <http://catalog.bdpu.org/cgi-bin/wfinder.cgi> (дата звернення 10.08.2020)
3. Велика електронна бібліотека. URL: <http://www.big-library.info/> (дата звернення 10.08.2020)
4. Бібліотека світової літератури (оригінали та переклади). URL: <http://www.ae-lib.org.ua/> (дата звернення 10.08.2020)
5. Зарубіжна і українська літератури (твори). URL: <http://www.e-reading.me/author.php?letter=%C0> (дата звернення 10.08.2020)
6. Український журнал іноземної літератури «Всесвіт». URL: <http://www.vsesvit-journal.com/index.php>

(дата звернення 10.08.2020)

7. URL: <http://www.zarlit.com/article/2.html>
8. URL: https://pidruchniki.com/15100827/prirodnavstvo/uchennya_aristotelya
9. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/5959/1/O_Halchuk_NP_2008_GI.pdf
10. URL: <https://www.ed-era.com/courses/>
11. URL: <https://prometheus.org.ua>
12. URL: <https://vumonline.ua/course/classical-works-influence-on-modern-society/>
13. URL: <https://wisecow.com.ua/literatura/miczna-literatura/>